

Det er mig en glæde at være til stede her i dag – på et af de højeste punkter i Danmark. Nok er det ikke verdens tag, men udsigten over det danske sensommerland fås ikke meget bedre.

I sin tid spejdede man her fra højen efter mulige trusler, der lurede derude. Fik man øje på noget ”farligt”, sendte man varsler ved at tænde et bål.

Det er lykkeligvis længe siden, at et varselsbål har flammet her. Vort Danmarks- og verdensbillede ser noget anderledes ud end dengang, og vi håndterer problemerne på en anden måde. Ejer Bavnehøj er i dag et populært udsigtspunkt, hvor man også mindes Nordslesvigs genforening med det øvrige Danmark.

I dag markerer vi på festlig vis det, vi har til fælles: Vore rødder - vor tilknytning til Danmark. Uanset hvor vi har vort hjem og hvor vi har faret i verden, har vi hver vor personlige tilknytning til det danske.

\* \* \*

Det årlige folkemøde, der er arrangeret af Skanderborg Kommune, DGI Horsenseggen og Grænseforeningen, er endnu et eksempel på de tætte bånd, der er mellem Danmark og det danske mindretal syd for grænsen. Mødet er også endnu et vidnesbyrd om, at I er et meget synligt mindretal.

Vi i Danmark er glade for, at der syd for vor landegrænse lever en befolkning, som fortsat føler sig knyttet til Danmark. Vi er stolte over, at der selv her 83 år efter folkeafstemningen, stadig er stærke bånd til Danmark. Det er ingen selvfølge efter så mange år – og i en international tidsalder.

Men sådan har det altså været siden 1920. Dengang den daværende statsminister Neergaard på den danske stats vegne gav de dansksindede syd for den nye grænse tilsagn om, at ”De skal ikke blive glemte”.

Det danske og det tyske mindretal på begge sider af grænsen har vist sig bemærkelsesværdigt livskraftigt. Mindretallene er med til at bygge bro mellem dansk og tysk i grænselandet og hermed mellem Danmark og Tyskland.

I den dansk-tyske grænseregion findes en sproglig og kulturel mangfoldighed. Denne mangfoldighed skaber et særegent mønster, hvor mennesker flytter rundt, kommer i kontakt og påvirker hinanden. Og det er min faste overbevisning, at mindretallene på begge sider af grænsen øger vores kulturelle rigdom.

Derfor skal vi værne om vore mindretal, give dem frihed og udviklingsmuligheder. Og vi skal respektere, at der som følge af historiens grænsedragninger findes mennesker, som af historiske årsager har en stærkere tilknytning til nabolandet.

Historien i nyere tid har vist, hvad manglende mindretalsrettigheder kombineret med intolerance, fordomme og uvidenhed kan føre til af grusomheder. Når jeg siger nyere tid, taler jeg ikke om tiden omkring 2. verdenskrig. Nej, jeg taler om Europa for 10 år siden!

Med den kolde krigs ophør og jerntæppets forsvinden genvandt mange europæiske lande deres frihed og selvstændighed, og der gik en bølge af nationalisme gennem Europa. Ikke mindst Balkan viste os, hvad intolerance og national selvstilsrækkelighed i den yderste konsekvens kan føre til.

Den fredelige udvikling i sameksistensen i den dansk-tyske grænseregion har derfor en international betydning. Ikke mindst i lyset af den udvikling, som vi har været vidne til i Europa i tiden efter 1989.

Danmark og Tyskland sikrede allerede i 1955 med København-Bonn-erklæringerne, at mindretallene på begge sider af grænsen kan bevare deres identitet og deres sproglige og kulturelle egenart. Dette var længe før, der var noget, der hed ”Konventionen om Nationale mindretal og Sprogpagten”.

Netop København-Bonn-erklæringerne om de to mindretals rettigheder har på afgørende vis banet vejen for den fredelige udvikling, som vi har været vidne til i grænselandet. Og har været en vigtig forudsætning for det tætte dansk-tyske samarbejde. Vi kan i dag i det dansk-tyske grænseland fremvise et fornemt eksempel på, at det er muligt at finde holdbare og fredelige løsninger på nationale konflikter.

\* \* \*

Men hvad vil det egentlig sige at være dansk?

Ja, et folk holdes sammen af en fælles historie, sproget, mentaliteten og fælles skikke. Vor store digter Grundtvig definerer nationaliteten i digtet ”Folkeligt skal alt nu være”:

Til et folk de alle høre

som regne sig selv dertil

har for modersmålet øre

har for fædrelandet ild

Jeg synes godt om Grundtvigs rummelige beskrivelse af danskheden. ”Til et folk de alle høre, som regne sig selv dertil”.

At dyrke det danske og være sig den danske rod bevidst er ikke udtryk for snæversynet nationalisme. At kende sin rod står ikke i modsætning til at være åben over for andre. Tværtimod. For ligesom træet med det bedste rodnet vokser sig stort og stærkt og folder sig ud i al sin pragt, vil også mennesket med et stærkt rodnet have overskuddet til at folde sig ud og åbne sig for andre.

I en tid som vor er det en vigtig egenskab. Det internationale samarbejde og globaliseringen gør på en gang verden meget mindre og meget større. Et lille land som Danmark er helt afhængigt af at holde vinduerne åbne ud til resten af verden. Vi skal og kan ikke gemme os, hverken af frygt eller selvtillidstrækkelighed. Vi skal folde os ud og åbne os over for omverdenen.

Udviklingen kan ikke undgå at sætte danskheden under pres. Ja, der er endda nogen, der frygter, at det danske ikke kan overleve i en verden, hvor vi dagligt bombarderes med nyheder og indtryk fra større og fremmede kulturer.

Jeg deler ikke denne frygt. Tværtimod tror jeg, at vi står over for en fremtid, hvor bevidstheden om vore egne rødder, identitet og værdier bliver stærkere og stærkere.

For jo mere vi farer omkring i verden, desto flere fremmede kulturer vi møder, jo stærkere globaliseringen bliver, desto større bliver behovet for et rodfæste og en identitet. Det danske mindretal syd for grænsen har jo netop lært os, at den nationale egenart ikke trues af mødet og samvirket med andre.

Tværtimod.

\* \* \*

Vi har denne sommer oplevet en række frygtelige handlinger begået af unge andengenerations indvandrere. Jeg har været rystet over beretningerne om skyderier, knivoverfald og andre umotiverede voldshandlinger. Vi har hørt, at de unge betragter politiet og samfundet som fjender.

Mange indvandrere er velfungerende og velintegrerede i det danske samfund. De er ikke tjent med, at der skabes modsætninger og spændinger mellem danskere og indvandrere på grund af unge kriminelle indvandreres hensynsløse adfærd.

Vi skal sætte ind over for den terroriseren, vi har set fra stærkt forråede unge, der skaber angst og utryghed. Vi skal ikke acceptere, at de unge gang på gang kan begå kriminalitet, uden at det får mærkbare konsekvenser, fordi de er under den kriminelle lavalder. De unge mister respekten for samfundet, når de oplever, at samfundet er ligeglad med deres handlinger. Vi skal ikke acceptere, at de unge går rundt med knive på diskoteker og andre offentlige steder.

Derfor skal vi gøre op med konsekvensløsheden.

Det er som om, der blandt nogle mangler en helt grundlæggende respekt og accept af, hvad det er for et samfund, vi lever i. Ligesom danskere, der bor i udlandet, må tilpasse sig det samfund, de lever i, må også indvandrere i Danmark gøre det.

Vi forlange ikke, at alle skal være ens, eller leve på samme måde eller have de samme holdninger. Men vi er nødt til at sige lige ud: Forudsætningen for at blive integreret i det danske samfund er, at den enkelte indvandrer sætter sig ind i og accepterer de grundværdier, som det danske samfund bygger på.

Vi skal have et samfund med plads til mangfoldighed, forskellighed og frihed til den enkelte. Alle skal have lige muligheder for at få del i samfundets vækst og velfærd. Alle skal have adgang til arbejdsmarkedet og samfundslivet – uanset køn, hudfarve og overbevisning.

Men det danske samfund bygger samtidig på nogle grundlæggende værdier, som ikke er til diskussion: Demokrati, tolerance, frisind, ansvarlighed, ligeberettigelse, respekten for andre. Det er nogle af de værdier, der binder vort samfund sammen.

Når disse grundværdier bliver angrebet, skal vi reagere øjeblikkeligt og med konsekvens. Vi skal insistere på, at ikke alt er lige godt eller lige gyldigt. For så ender det hele med at være ligegyldigt. Vi skal ikke acceptere, at børn sendes på genopdragelsesrejser til udlandet. Eller at religiøse forkyndere modarbejder integrationen.

Vi må også sige: Hvis man vil bo i Danmark, må man gå på kompromis og tilpasse sig. At blive integreret er den enkeltes ansvar. Ligesom ansvaret for at begå kriminalitet og andre ugerninger er det. Vi har hver især ansvaret for vort eget liv.

\* \* \*

Lad mig runde af med en opfordring til alle i Danmark:

Lad os i fællesskab ophæve Janteloven. Lad os i fællesskab udvikle en ny grundholdning.

Vi skal væk fra den indstilling, at du ikke må tro, at du er og kan noget. Vi skal over til den indstilling, at hver enkelt dansker tror mere på sig selv, er mere bevidst om de værdier, vort samfund bygger på, og mere stolt over det, vi kan i Danmark.

Vi har jo i Danmark en tendens til at dyrke et utroligt mindreværds kompleks. Vi synger Kaalunds ”på det jævne, på det jævne – ikke i det himmelblå”

En anden kendt strofe, hvor vi af hjertens lyst dyrker mindreværds komplekset lyder: ”Vi er ikke skabte til højhed og blæst, ved jorden at blive det tjener os bedst.”

Jeg er glad for, at vore unge og børn ikke har taget disse strofer til sig, når de kaster sig ud på Internettet eller ud i verden generelt.

Vi skal forny holdningerne i Danmark. Vi skal værdsætte vor egen nationalitet og give udtryk for det.

Vi skal turde hæve os over ”det jævne, på det jævne”. Og vi skal i højere grad føle os skabte til højhed og blæst.

En sådan folkelig selvbevidsthed og målbevidsthed er en forudsætning for at yde et særligt dansk bidrag til verden omkring os.

Og vi har meget at byde på. Over sommeren har en amerikansk forsker endnu en gang placeret Danmark helt i top i verden, når handler om fremskridt, social udvikling og livsvilkår.

Vi skal ikke gemme os. Tværtimod. Vi skal være synlige. Vi skal ranke ryggen. Være aktive. Vi kan nå meget, hvis vi ved, hvad vi vil!